

POZVÁNÍ KE SPOLEČNÝM MODLITBÁM

**Program Týdne modliteb za jednotu křesťanů
18. - 25. 1. 2007**

Vydala:

Česká biskupská konference

Ekumenická rada církví

**Praha 2006
(pro vnitřní potřebu)**

MODLITBY ZA JEDNOTU KŘEŠŤANŮ V ROCE 2007

„I hluchým dává sluch a němým řeč.“

(Mk 7,37)

Papežská rada pro jednotu křesťanů
Komise pro víru a řád Světové rady církví

PŘEDMLUVA

Vážené sestry, vážení bratři, milí přátelé,

dostávají se Vám do rukou texty lednového modlitebního týdne roku 2007.

Program Týdne modliteb za jednotu křesťanů, který se koná od **18. do 25. ledna 2007** a je společně vyhlášen Světovou radou církví a Papežskou radou pro jednotu křesťanů, vychází letošního roku ze zkušenosti křesťanských společenství v jihoafrické oblasti Umlazi nedaleko Durbanu.

V rámci lednového modlitebního týdne jsme zváni k setkávání s věřícími ostatních denominací nad biblickými texty, ke společným modlitbám a k diskuzi nad dalšími tématy, které jsou nám společná bez ohledu na církevní příslušnost. Takové sdílení budou příští rok prožívat i účastníci 3. Evropského ekumenického setkání, které se uskuteční 4. – 9. září 2007 v rumunském Sibiu. Mottem tohoto setkání je „Kristovo světlo září nade všemi“. Přijmout světlo Kristovo znamená dívat se na vše očima Ježíše Krista a vše hodnotit v duchu jeho Evangelia. Žít podle Evangelia pak znamená odevzdávat jeho světlo dnešnímu světu.

Jak ale píše autoři z Jižní Afriky, *„naše (lidské) rozdělení nám někdy brání slyšet bolest druhých nebo naši snahu oslabuje a naše pomoc zůstává bez účinku a bez útěchy.“* Tomuto rozdělování bychom chtěli v rámci našich možností čelit a podporovat aktivity, které, jak věříme, povzbuzují lidi v úsilí o společné působení Kristova světla ve světě. A jestliže naše snaha bude podpořena i vzájemným respektem, nasloucháním druhým a hledáním toho, co nás spojuje a ne toho, co nás rozděluje, pak bude naše pomoc o to účinnější a bude mít větší váhu.

Letos bychom rádi podpořili prostřednictvím sbírky projekt, který má pomoci všem, kteří se ocitají v ohrožení života, jsou nuceni trávit čas v nemocnici nebo jsou příbuznými a známými těch, kteří nějakou nemocí trpí a vyhledali proto pomoc lékařů.

Pražská fakultní nemocnice Motol, která na svých 2500 lůžkách poskytuje zdravotní ošetření pacientům z celé České republiky i zahraniční, se rozhodla utvořit prostor, kde budou lidé moci naslouchat sami sobě, svým otázkám a pochybnostem, tázat se po zdrojích naděje, modlit se, meditovat, tiše spočinout či se sejít k bohoslužbě nebo pobožnosti. Kaple bude určena nejen pacientům, jejich příbuzným a známým, ale i zdravotníkům a návštěvníkům nemocnice. Ekumenická rada církví i Česká biskupská konference tento projekt podporují a proto žádají ekumenická společenství, která se chtějí do podpory projektu zapojit, aby zaslaly výtěžek sbírek na konto ERC, která pak tyto finanční prostředky poskytne na úpravu vhodného prostoru (více se o tomto projektu dozvíte na webových stránkách ERC).

Ústředním tématem letošního Týdne za jednotu křesťanů je Ježíšovo uzdravování:

„I hluchým dává sluch a němým řeč.“

(Mk 7,37)

Podejme i my svou pomocnou ruku těm, kteří to potřebují!

Snahu o společné dílo velmi hezky vyjádřili bratři a sestry z Umlazi, když napsali, že „každým ulehčením lidského utrpení se naše jednota stává viditelnější; každý krok k jednotě posiluje celé Tělo Kristovo“.

Ekumenická rada církví a Česká biskupská konference mají naději, že předkládané texty k modlitebnímu týdnu budou hojně použity ve sborech, farnostech a obcích křesťanských církví České republiky a podpoří tak ekumenická setkávání na místních úrovních nejen ve dnech Týdne za jednotu křesťanů, ale i v průběhu celého roku 2007.

Způsob, jakým bude možné sbírky posílat, připojujeme a za dary, předem velmi děkujeme!

Doporučujeme využít bankovní účet Ekumenické rady církví :

Jméno banky: Československá obchodní banka, a.s.
Název účtu: Ekumenická rada církví v ČR
Adresa banky: Anglická 20, 120 00 Praha 2
Číslo účtu: 473 492 623/0300
Variabilní symbol: 52753

Je také možné použít červenou Poštovní poukázku A, vyplnit následující silně vytištěné údaje: ve prospěch účtu **473 492 623**, kód banky **0300**, variabilní symbol **52753**, adresa majitele účtu:

Ekumenická rada církví v ČR
Donská 5
101 00 Praha 10

Za ERC v ČR a Českou biskupskou konferenci vám přejeme krásný závěr roku 2006 a vše nejlepší do nového roku 2007.

Jitka Krausová
vedoucí tajemnice ERC v ČR

a

biskup František Radkovský
delegát ČBK pro ekumenismus

3. evropské ekumenické setkání
(více informací naleznete na www.eea3.org;
nebo na stránkách ERC v ČR www.ekumenickarada.cz)

OBSAH¹

Biblický text²

Uvedení do tématu roku 2007

Příprava materiálu na Týden modliteb za jednotu křesťanů 2007

Bohoslužba: Úvod do bohoslužby a Řád bohoslužby

Biblické úvahy a modlitby na osm dní

Doplňující modlitby z Jižní Afriky

Ekumenická situace v Jižní Africe

Témata Týdne modliteb za jednotu křesťanů 1968 – 2007

Několik klíčových dat z historie Týdne modliteb za jednotu křesťanů

¹ www.vatican.va

Dovolujeme si připomenout, že texty pro Týden modliteb za jednotu křesťanů 2007 naleznete také na oficiálních vatikánských stránkách www.vatican.va pod záhlavím Papežské rady Římské kurie (Roman Curia, Pontifical Councils).

² Pro citaci z Písma svatého v českém jazyce jsou použity texty z českého ekumenického překladu Bible, Praha 1985

ORGANIZÁTORŮM TÝDNE MODLITEB ZA JEDNOTU KŘESŤANŮ

Hledání jednoty v průběhu roku

Tradičním datem Týdne modliteb za jednotu křesťanů na severní polokouli je 18. – 25. leden. Tuto dobu navrhl v roce 1908 Paul Wattson tak, aby zahrnula dny mezi svátkem svatého Petra a svatého Pavla, a tak nesla symbolický význam. Na jižní polokouli, kde jsou v lednu prázdniny, volí církve ke slavení Týdne modliteb často jiné dny, například kolem Letnic (ty v roce 1926 navrhovalo hnutí Víra a řád), jež mají pro jednotu církve také symbolický význam.

Vzhledem k flexibilitě data prosíme, abyste předložený materiál považovali za pozvání k hledání možností během celého roku, jak vyjádřit stupeň společenství, kterého již církve dosáhly, a ke společným modlitbám za plnou jednotu podle Kristovy vůle.

Přizpůsobení textu

Tento materiál předkládáme s vědomím, že bude přizpůsoben pro místní užití, kdekoli to bude možné. V takovém případě je třeba vzít v úvahu liturgickou a bohoslužebnou praxi a celý společenský a kulturní kontext. Takové přizpůsobení by mělo být provedeno na ekumenické půdě.

Na některých místech již existují ekumenické struktury, které mohou materiál zpracovat. A doufáme, že tam, kde dosud neexistují, poslouží právě potřeba zpracování tohoto textu jako podnět pro vznik takových struktur.

Používání materiálu pro Týden modliteb za jednotu křesťanů

Církvím a křesťanským společenstvím, jež slaví Týden modliteb jednou společnou bohoslužbou, nabízíme řád ekumenické bohoslužby.

Církve a křesťanská společenství mohou využít materiál Týdne modliteb také pro své vlastní bohoslužby. Modlitby z ekumenické bohoslužby a úvah na osm dní lze vhodně zařadit do svých vlastních bohoslužeb.

Společenství, která slaví Týden modliteb každodenní bohoslužbou během celého týdne, mohou čerpat materiál z „osmi dní“.

Ti, kdo si přejí prohlubovat téma Týdne modliteb za jednotu křesťanů studiem Písma, mohou vzít za základ biblické texty a úvahy z "osmi dní". Diskuse mohou být každý den uzavřeny chvílí přímluvné modlitby.

Těm, kdo se rozhodnou pro soukromou modlitbu, může materiál pomoci se zaměřením jejich modlitebních úmyslů. Mohou si plněji uvědomit fakt, že jsou ve společenství se všemi, kdo se na celém světě modlí za viditelnější jednotu Kristovy církve.

BIBLICKÝ TEXT

Marek 7,31-37

Ježíš se vrátil z území Týru a šel přes Sidón k jezeru Galilejskému územím Dekapole. Tu k němu přivedou člověka hluchého a špatně mluvícího a prosí ho, aby na něj vložil ruku. Vzal ho stranou od zástupu, vložil prsty do jeho uší, dotkl se slinou jeho jazyka, vzhlédl k nebi, povzdechl a řekl: „Effatha“, což znamená ‚otevři se!‘ I otevřel se mu sluch, uvolnilo se pouto jeho jazyka a mluvil správně. Ježíš jim nařídil, aby to nikomu neříkali. Čím více jim to však nařizoval, tím více to rozhlašovali. Nadmíru se divili a říkali: „Dobře všechno učinil. I hluchým dává sluch a němým řeč.“

UVEDENÍ DO TÉMATU

„I hluchým dává sluch a němým řeč.“ (Mk 7,37)

Letošní Týden modliteb za jednotu křesťanů svádí dohromady dvě témata, dvě výzvy pro křesťanské církve a věřící: Zaprvé společně usilovat a modlit se za jednotu křesťanů a zadruhé spojit své síly v boji s lidským utrpením. Tyto dva úkoly spolu úzce souvisí. Oba se totiž týkají uzdravení Těla Kristova. Proto byl za ústřední text letošního týdne modliteb zvolen příběh o uzdravení.

Marek 7,31-37 vypravuje, jak Ježíš uzdravil člověka, který byl hluchý a špatně mluvil. Ježíš nejprve odvedl muže stranou od zástupu, aby se mu mohl věnovat o samotě. Vložil prsty do jeho uší a pak se slinou dotkl jeho jazyka se slovy „Effatha“, což znamená „otevři se“. Tento obrat se dnes používá i v křestním obřadu. Dobrá zpráva, která je tímto hlášána, má více rozměrů. Podobně jako i v jiných evangelijních příbězích jsme zde svědky Ježíšova soucitu s lidským utrpením; je to výmluvné svědectví o Božím milosrdenství. Uzdravením hluchoněmého Ježíš manifestuje Boží moc a zároveň touhu dovést člověka k dokonalosti podle slov proroka Izajáše: „Tehdy se rozevrou oči slepých a otevrou se uši hluchých. Tehdy kulhavý poskočí jako jelen a jazyk němého bude plesat.“ (Iz 35,5-6) Díky uzdravenému sluchu mohl muž slyšet dobrou zprávu hlášanou Ježíšem a díky uzdravené řeči dokázal také hlásat vše, co viděl a slyšel, ostatním. Všechny tyto dimenze odráží i odpověď očitých svědků uzdravení, kteří se „nadmíru ... divili: ‚I hluchým dává sluch a němým řeč.‘“

Stejně jako muž uzdravený Ježíšem mají všichni pokřtění v Kristu uši otevřené pro evangelium. Svátý Jan mluví ve svém prvním dopise o společenství těch, kdo přijali dobrou zprávu o tom, „co bylo od počátku, co jsme slyšeli, co jsme na vlastní oči viděli, na co jsme hleděli a čeho se naše ruce dotýkaly...Slovo života.“ (1 J 1,1) Pán si přeje (J 17), aby jeho učedníci, kteří přijali tuto zprávu, byli jedno, spojení poutem jednoty založené na jeho jednotě s Otcem a Duchem svatým. Jakožto Tělo Kristovo je církev povolána být jednotným společenstvím, které slyšelo a vidělo zázraky, jež Bůh vykonal, a bylo vysláno hlásat je do všech koutů světa. Jakožto Tělo Kristovo máme být ve vykonávání tohoto poslání sjednoceni. Stejně jako Bůh vyslyšel nárek svého lidu v Egyptě (viz Ex 3,7-9) a jako Ježíš prokazoval soucit těm, kdo k němu s pláčem volali, tak i církev má slyšet hlas všech, kdo trpí, prokazovat jim soucit, dávat řeč němým.

Letošní Týden modliteb za jednotu křesťanů svádí dohromady dvě stránky života a poslání církve. Chce tak zdůraznit, že mezi úsilím a modlitbami za jednotu křesťanů a iniciativám na pomoc chudým a trpícím existuje podstatné vnitřní spojení. Týž Duch, který z nás činí bratry a sestry v Kristu, nás také zmocňuje k tomu, abychom posloužili každému člověku v nouzi. Stejný

Duch, který nám pomáhá v úsilí o viditelnou jednotu křesťanů, dává také sílu všem, kdo se snaží obnovit tvář země. Každým ulehčením lidského utrpení se naše jednota stává viditelnější; každý krok k jednotě posiluje celé Tělo Kristovo.

ZDROJ MATERIÁLU LETOŠNÍHO TÝDNE MODLITEB – JIHOAFRICKÉ UMLAZI

Letošní téma Týdne modliteb za jednotu křesťanů vychází ze zkušenosti křesťanských společenství v jihoafrické oblasti Umlazi nedaleko Durbanu. Výchozí text Týdne modliteb se připravuje každý rok na jiném místě světa a teprve poté je upraven pro mezinárodní použití a rozšířen po celém světě, aby mohl být přizpůsoben různým místním podmínkám. Letošní materiál odráží starosti a zkušenost lidí, kteří prošli velkým utrpením.

Umlazi bylo založeno za vlády apartheidu původně jako tzv. „městské sídliště“ pro majoritní černošské obyvatelstvo. Rasismus, nezaměstnanost a chudoba spolu s nedostatkem škol, lékařské péče a přiměřeného bydlení však i nadále sužují tamější obyvatele. Prostředí chudoby a nezaměstnanosti vede k vysoké kriminalitě a častým případům zneužívání v rodinách a širších komunitách. Avšak největší současnou hrozbou těchto lidí žijících v neformálních osadách a sídlišťích je HIV/AIDS.

Představitelé různých křesťanských církví v Umlazi uspořádali nedávno setkání, na němž se společně zamýšleli nad tím, jak řešit tyto hrozivé problémy. Uvědomili si, že současnou situaci ještě zhoršuje jeden faktor, a tím je stigma, které na sobě cítí oběti znásilnění či zneužívání nebo nemocní HIV/AIDS a které jim zabraňuje otevřeně mluvit o svých problémech. V místní kultuře totiž existuje norma, která zakazuje mluvit o všem, co se týká sexuality. V jazyce Zulu se pod termínem *ubunqunu*, doslova „nahota“, označují tyto záležitosti jako tabu. V důsledku toho se lidé bojí vyhledat pomoc, která se nabízí (a často je organizována ekumenicky místními církvemi) ve formě poradenství, pastorační péče, domácího ošetřování či zdravotních středisek.

Vzhledem k tomu, jak jsou tito lidé, a zejména mladí, ať už otevřeně či skrytě nuceni mlčet o svých problémech, se místních církevních představitelů z Umlazi rozhodli uspořádat ekumenickou bohoslužbu, jejímž ústředním tématem bylo „prolomit ticho“. Na bohoslužbě byli mladí lidé vyzváni k tomu, aby sebrali odvahu a promluvili o „nevyslovitelném“ a vyhledali pomoc, protože jejich mlčení pro ně může znamenat i smrt.

Tato výzva k prolomení ticha se vztahuje i na církve v jiných afrických zemích a oblastech ohrožených HIV/AIDS. Žádná válka ve světových dějinách si nevyžádala více životů než AIDS. I když se mnoho organizací, zemí a církví snažilo a snaží pomáhat oblastem ohrožených pandemií HIV/AIDS, rozměry katastrofy překonávají pomoc.

V roce 1993 biskup Desmond Tutu připomněl 5. Světové konferenci hnutí Víra a řád, že v období apartheidu představitelé církví poznali, že „apartheid je pro rozdělenou církev příliš silný“. Dnes, tváří v tvář pandemii HIV/AIDS a jiných ničivých sil, je třeba přiznat, že i tyto síly jsou pro rozdělenou církev příliš silné. V Umlazi existuje jen jeden soud, jedna nemocnice, jedna pošta,

jedna klinika, jedna řada obchodů a také jen jeden hřbitov, který připomíná jednu hlavní hrozbu sužující místní obyvatele. Téměř všichni obyvatelé tohoto města jsou přitom křesťané, kteří se drží Písma hlásajícího, že je jedno tělo, jeden Duch, jedna naděje, jeden Pán, jedna víra, jeden křest, jeden Bůh a Otec nás všech (viz Ef 4,4-6). Přesto je zde mnoho církví, které spolu nemají plné společenství a zůstávají znamením rozděleného křesťanstva. V Umlazi se již projevuje netrpělivost a nespokojenost s rozdělením, jež je dědictvím rozkolů vzniklých před mnoha staletími v jiných zemích. (Viz též popis situace v Jižní Africe připravený místní ekumenickou skupinou).

Jeden člen přípravné skupiny z Umlazi se připojil k mezinárodní skupině pro přípravu letošního materiálu na Týden modliteb za jednotu křesťanů. Společně se zamýšleli nad hledáním plné a viditelné jednoty mezi křesťanskými církvemi právě *ve světle* zkušeností křesťanů z Umlazi a jejich výzvě k „prolomení ticha“, jež tak ničí a izoluje lidi v jejich utrpení. Společně pak vybrali za hlavní biblický text Týdne modliteb kapitolu 7,31-37 z Markova evangelia a biblicko-teologické úvahy soustředili kolem naslouchání, mluvení a ticha, jež jsou důležité jak při hledání jednoty křesťanů, tak při nalézání křesťanského postoje k lidskému utrpení. Toto dvojí téma se také rozhodli podržet v bohoslužbě a modlitebním zamyšlení na všech osm dní, kdy každý text odráží realitu lidského utrpení i hledání viditelné jednoty mezi křesťany.

Osm dní

Na počátku knihy Genesis vyslovuje Bůh své stvořitelské slovo. Uprostřed chaosu zazní Boží slovo a prolamuje ticho. Je to aktivní slovo, slovo, které zároveň tvoří to, co říká; a tím, co říká, je *život*. Bůh promluví a vzniká tvorstvo. Bůh promluví a lidské bytosti jsou utvářeny k obrazu Božímu. Bůh promluví v dějinách a lidé jsou pozváni ke smlouvě s ním. Také Janovo evangelium začíná slovem, které Bůh vyslovil v čase, a zvěstuje, že „Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi“ (J 1,14), což je jádro novozákonní víry. Ježíš Kristus, vtělené Slovo, je vyslovením samotného Boha. Během své pozemské činnosti Ježíš promlouvá mnoha způsoby, někdy dokonce (jako před Pontiem Pilátem) i mlčením. Slovo, které Ježíš říká, je vždy slovo milosrdenství, slovo, které dovádí posluchače k hlubšímu životu ve společenství s Bohem a bližními. Tato dobrá zpráva má být rovněž hlášána slovem i skutky všech, kdo byli pokřtěni ve jméno Trojjediného Boha. V moci Ducha svatého dokážou křesťané slyšet Boží hlas a odpovědět na něj.

První až třetí den Týdne modliteb se hlouběji zabývají právě tímto rozměrem. První den nás zve k zamyšlení nad stvořitelským slovem, které Bůh vyslovil na počátku všeho a které vyslovuje stále; slovem, jež jako ozvěnu mají aktivně a tvořivě odrážet uprostřed chaosu dnešních dní lidé, stvoření k obrazu Božímu. Úvaha druhého dne se soustřeďuje na to, co to znamená být následovníkem Ježíše Krista, vtěleného Slova Božího, který dává hluchým sluch a němým řeč. Třetí

den rozjímá nad působením Ducha svatého v životech křesťanů, kterým dává sílu hlásat evangelium a zároveň být nástroji Kristovy uzdravující přítomnosti, být naslouchajícím a pomáhajícím hlasem pro ty, jimž bylo zabráněno mluvit nebo z nějakého důvodu nemohli nijak sdělit, co zažili.

Vnitřní vztah mezi úsilím o jednotu křesťanů a službou trpícím je patrný ze slov svatého Pavla o církvi jako Těle Kristově. „Byli jsme jedním Duchem pokřtěni v jedno tělo.“ (1 K 12,13) Kristus z nás učinil jedno. Naše různá rozdělení této jednotě brání a oslabují ji, ale nedokážou ji zcela zničit. Protože všichni patříme Kristu, všechny části jeho těla se potřebují navzájem a musí o sebe vzájemně pečovat. „Trpí-li jeden úd, trpí spolu s ním všechny“ (v. 26). Čtvrtý den Týdne modliteb si klade otázku, co to znamená být společenstvím sjednoceným v Kristu, společenstvím, jež má plnou solidaritu se svými trpícími členy.

Pátý a šestý den rozvíjejí hlouběji téma navržené církvemi z Umlazi – prolomení bolestného ticha. Trpící jsou často ponecháni, aby trpěli mlčky, a jejich naděje, že jim někdo projeví soucit a dosáhnou spravedlnosti, zůstávají nenaplněny. Stává se, že křesťané a církve mlčí ve chvílích, kdy mají mluvit, a nestávají se tak hlasem němých a umlčených. Naše rozdělení nám někdy brání slyšet bolest druhých nebo naši snahu oslabuje a naše pomoc zůstává bez účinku a bez útěchy (den pátý). To je hřích. Nejen proto, že církvi byl dán hlas a poselství, které má hlásat a uskutečňovat; ale také proto, že to nemá být poselství rozdělené, rozporuplné. Je jen jedna jediná dobrá zpráva, kterou jsme dostali v Kristu a od Krista a jíž vdechuje život Duch svatý. Skrze Krista máme milost k tomu, abychom dokázali prolomit ticho. V Kristu jsme společenstvím, které má hluchým a němým říkat: „Otevři se“. Cesta víry a svatosti vyžaduje, aby křesťané usilovali a modlili se za jednotu, za kterou se modlil Kristus, a abychom se i přes veškerá svá rozdělení naučili mluvit jednotným hlasem, soucitně pomáhat trpícím jako jeden člověk, a tak „učinili tělem“ dobrou zprávu, kterou hlásáme (šestý den).

Spasitelná smrt a zmrtvýchvstání Ježíše Krista jsou jádrem slova, které Bůh říká lidstvu. Sedmý den rozjímá nad Kristovým křížem z hlediska utrpení a smrti, které prožívají lidé v Umlazi i jiných oblastech. Obyvatelé Umlazi, žijící v údolí smrti, kde utrpení přesahuje veškerou únosnou míru, uprostřed hřbitovů, kde jsou mrtví pohřbíváni jeden na druhého, dobře znají a chápou Ježíšovu opuštěnost na kříži. Víra jim však zároveň dává poznání, že Kristus se nedistancuje od břemene lidského utrpení a že čím blíže přicházíme ke kříži, tím blíže se ocitáme sobě navzájem. Z týchž hřbitovů se ozývá obzvláště hluboké vyznání víry ve zmrtvýchvstání, když se o Velikonocích křesťané scházejí časně zrána u hrobů svých milovaných a se svícemi v ruce volají, že Kristus vstal z mrtvých a smrt v něm ztratila veškerou moc (osmý den). Uprostřed utrpení a smrti, uprostřed rozdělení a soupeření zasévá velikonoční tajemství semínka naděje, že tíživé ticho bude jednou prolomeno a jednoho dne budou všechny jazyky k slávě Boha vyznávat, že Ježíš Kristus je Pán (Fp 2,11).

Závěr

V letošním biblickém textu pro Týden modliteb za jednotu křesťanů, v kapitole Mk 7,31-37, čteme, že dříve než Ježíš uzdravil hluchoněmého, vzhlédl k nebi a *povzdechl*. Svatý Pavel ve svém listu Římanům píše, že Duch svatý doprovází naše modlitby: „Sám Duch se za nás přimlouvá nevyslovitelným lkáním.“ Pavlovo vyjádření znázorňuje touhu, kterou Duch svatý rozdmýchává v našich srdcích a myslích: touhu po plné a viditelné jednotě všech křesťanských církví a zároveň touhu po ukončení lidského utrpení.

Do struktury bohoslužby a úvah všech osmi dní jsme včlenili výslovné výzvy k pokračování v modlitbách a úsilí o jednotu mezi křesťany i k vyslyšení hlasů obyvatel Umlazi a jiných oblastí, jejichž nářek sahá až do nebes. Doufáme, že letošní Týden modliteb za jednotu křesťanů pomůže prolomit tíživé ticho a přivede pozornost k vnitřní souvislosti mezi hledáním jednoty křesťanů a povoláním křesťanů a církví spolupracovat jako nástroje Božího soucitu a spravedlnosti ve světě.

PŘÍPRAVA MATERIÁLU PRO TÝDEN MODLITEB ZA JEDNOTU KŘESŤANŮ 2007

Text zpracovala do současné podoby mezinárodní přípravná skupina jmenovaná Komisí pro víru a řád Světové rady církví a Papežskou radou pro jednotu křesťanů. Tato skupina se sešla v Château de Faverges ve francouzských Savojských Alpách. Chceme poděkovat jejím členům za profesionalitu a otevřeného ducha, s nimiž podpořili naši práci.

První verzi tohoto textu připravila ekumenická skupina složená z laiků, pastorů a kněží v jihoafrickém městě Umlazi-Bhekithemba. Vzešla z ekumenické bohoslužby, která se konala na střední technické škole Comprehensive Technical High School (COMTEC) v Umlazi. K bohoslužbě (organizované na pozvání této školy) se sešli duchovní i laičtí představitelé různých církví, aby společně ukázali svou viditelnou jednotu v Kristu a vydali společné svědectví tváří v tvář problémům, kterým dnes čelí jihoafričtí studenti a celá společnost. Místní skupina také sestavila schéma biblických textů pro použití během Týdne modliteb.

Mezinárodní přípravná skupina chce vyjádřit své poděkování členům místní skupiny z Jižní Afriky:

kanovník L. L. Ngewu

Rev. Fr Thamisanqua Shange OGS

Rev. Bruce Buthelezi

Rev. Fr Anton Mbili

Rev. S. Mosia

W. L. Luthuli

R. Mauze

B. Buthelezi Zamimpilo HIV/AIDS (profesionální zdravotní sestry), St. Philips, Enwabei

G. Phungula

Mezinárodní skupina je vděčna otci Thami Shangemu OGS z Umlazi, který se zapojil do jejího díla, představil první verzi materiálu a celý proces přípravy a pomohl uvést materiál o situaci v Jižní Africe do života. Naše díky má též biskup David Beetge z Highveldské diecéze v jihoafrickém Brakpanu a kanovníku Livingstone Ngewu z univerzity Proměnění Páně (College of the Transfiguration) v jihoafrickém Grahamstownu, kteří při přípravě materiálu posloužili jako styčné osoby v kontaktu mezi místní a mezinárodní skupinou.

EKUMENICKÁ BOHOSLUŽBA

Úvod do bohoslužby

Navržená bohoslužba je adaptací bohoslužby pro mládež připravené místními církvemi v Umlazi. Začíná pozváním ke ztišení, ne však k mlčení ze strachu, ale k mlčení, které nám umožňuje slyšet v tichu Boží hlas a bolest světa a jeho národů. Bohoslužba slova obsahuje hlavní témata rozvinutá v Uvedení do tématu. Točí se zejména okolo Pavlových slov o těle Kristově v 1 K 12 a příběhu o uzdravení zaznamenaném v Mk 7,31-37. Návrh bohoslužby odráží jihoafrický styl slavení – nabízí možnost symbolických gest, svědectví a modliteb za uzdravení. Tak pomáhá různými způsoby zapojit do modlitby ve společenství právě ty osoby z místní komunity, jejichž hlasy jinak nikdo neslyší nebo kteří trpí. Přímluvy, ve kterých se prolínají modlitby za křesťanskou jednotu s modlitbami za lidi v nouzi jak v místním, tak celosvětovém měřítku, se obracejí na celou Boží Trojici.

Řád bohoslužby

„I hluchým dává sluch a němým řeč.“ (Mk 7,37)

Předsedající – P

Lektor – L

Všichni – V

Shromáždění – S

Přivítání a úvod do bohoslužby

P: Drazí přátelé v Kristu, shromáždili jsme se zde, členové jednoho těla, abychom naslouchali, co nám Bůh chce říci nejen svým slovem, ale také skrze naše bratry a sestry mlčící ve svém utrpení.

V tomto roce křesťané v Jižní Africe, kteří žijí v obzvlášť tísnivých podmínkách, cítili naléhavou nutnost vyzvat nás v Kristově jménu k prolomení ticha, těch forem ticha, které přispívají k prohloubení lidského utrpení.

Nebude toto poselství ještě mocnější a více prorocké, vzejde-li od křesťanů různých denominací, když se budou modlit a jednat společně?

Křesťané různých církví, shromáždění se na této bohoslužbě, slyšme výzvu našeho Pána:

- abychom si uvědomili, jak často se provinujeme lhostejným mlčením tváří v tvář velkému utrpení, a abychom společně činili pokání;

- abychom se modlili za Boží požehnání pro všechny a zvláště za ty, kteří mají podíl na utrpení a osamělosti Ježíše Krista;

- abychom společně pozdvihli své hlasy za ty a spolu s těmi, kteří nemají žádný hlas, abychom společně mohli svědčit o Kristu, jenž dává hluchým sluch a němým řeč.

Hymnus/píseň

Protože po písni bude následovat chvíle ticha, navrhujeme pro vytvoření vhodné atmosféry, aby hned v úvodu písně či hymnu, zpívaném po vzoru komunit z Taizé či Iony, přinesli čtyři mladí lidé velký kříž a položili jej na podlahu. Mohou pak zůstat kolem něj stát a v tichu se modlit. Po zpěvu následuje úvod do chvíle ticha. Je také možné uvést shromáždění do chvíle ticha za doprovodu hudby.

Úvod do chvíle ticha

P: Zůstaňme v tichosti před Bohem, ztišme se ve svém nitru a otevřme svá srdce mlčení našich sester a bratří žijících v utrpení: „Trpí-li jeden úd, trpí spolu s ním všechny.“ (1 K 12,26)

Necht' toto ticho otevře naše uši pro účast s těmi, jejichž hlas neslyšíme, ať už proto, že sami mlčí nebo jsou umlčováni druhými. Nezůstávejme hluší a slyšme Kristovo volání. Učí nás, abychom stejně jako on cítili s utrpením druhých, a dává nám, křesťanům všech konfesí, společnou zodpovědnost.

Tři minuty ticha.

Píseň/hymnus

Sólista opakuje píseň, jež uvedla chvíli ticha. Zesiluje hlas, až se k němu přidá celé shromáždění.

Modlitba:

P: Bože, jenž kraluješ v nebeské kráse, tys prolomil ticho zjevením svého Slova, Ježíše Krista, který vzešel z nitra tvého ticha a byl ukryt před knížetem tohoto světa.

Otevři naše oči, abychom viděli Ježíše, světlo, jež rozptyluje naše stíny.

Otevři naše uši, abychom slyšeli hlasy skryté v mlčení miliónů lidí procházejících zkouškami a utrpením tohoto pomíjivého světa.

Otevři naše srdce, abychom věděli, jak ulehčit bolesti všech trpících mezi námi, tak jako žena z Betánie vylila vonný olej na Ježíšovu hlavu a jako Šimon z Kyrény bez reptání nesl kříž Ježíše, mlčky snášejícího utrpení.

Shromáždění na tomto místě, prolomme ticho slovy modlitby, kterou nás naučil sám Ježíš.

V: Otče náš.

Slovo Boží

1 S 1,1-18 *Chana, žena přesycená utrpením.*

(V četbě se střídají čtyři lidé: jeden čte vyprávění, další Elkánu, třetí Chanu a čtvrtý Élího.)

Ž 28,1-2; 6-9 *Hospodine ... nebuď ke mně hluchý, skálo moje.*

(*čte někdo z mládeže*)

1. K 12,12-29 *Trpí-li jeden úd, trpí spolu s ním všechny.*

(*zpívá se aleluja*)

Mk 7,31-37 *Kristus dává sluch hluchým a řeč němým.*

(*Děti a mladí lidé mohou podle Mk 7,31-37 sehrát pantomimickou scénku. Je také možno ztvárnit tuto událost uzdravení tancem.*)

Kázání

Vyznání víry: *nicejské nebo apoštolské vyznání víry.*

Vyznání hříchů – odpuštění – znamení pokoje

P: Boží ochota odpouštět nám hříchy je větší než naše ochota vyznat je.

Předstupme před Pána a přiznejme viny, jež nás tíží. Ježíš přece slíbil odpočinutí těm, kdo jsou obtíženi břemeny. Přiznejme mu též své utrpení při pohledu na hřích církví, stále natolik rozdělených, že nejsou schopny účinně pomáhat slabým, maličkým, němým, kteří jsou tak drazí srdci tvého Syna Ježíše Krista:

„Hladověl jsem, a nedali jste mi jíst, žíznil jsem, a nedali jste mi pít, byl jsem na cestách, a neujali jste se mne, byl jsem nahý, a neoblékli jste mě, byl jsem nemocen a ve vězení, a nenavštívili jste mě.“ (Mt 25,42-43)

Nyní mohou, jedna po druhé, předstupovat skupinky lidí a přinášet předměty, obrázky, fotografie či kresby připomínající situace, kdy místní křesťanské církve mlčely – z lhostejnosti nebo neschopnosti hovořit společným hlasem a jednat společně, jako jsou třeba případy žen trpícím domácím násilím, zneužívaných dětí, sirotků po zemřelých obětech AIDS atd. (jak to ve své situaci zdůrazňuje ekumenická skupina z Jižní Afriky, která navrhla téma pro letošní rok).

- každá skupina předstoupí v tichosti a umístí před shromáždění k patě kříže, přineseného již dříve, předměty, obrázky či fotografie;

- jedna osoba ze skupiny vydá svědectví o příliš dlouhém mlčení nebo o svém podílu viny na podobné situaci utrpení zaviněném hříchem;

- poté jiný člen skupiny řekne nahlas: „Pane, nedokázali jsme tě vidět v utrpení svých bratří a sester.“

(Mezi předstoupením jednotlivých skupin je vhodné zachovat chvíli ticha).

P: Milosrdný Bože, tvůj Syn nám nabízí bezpodmínečné odpouštění hříchů, když je pravdivě vyznáme. Odpusť nám tyto hříchy, které vyznáváme a kterým nemáme odvahu čelit:

- že jsme svým jednáním bránili tvé vůli;

- že jsme svou lhostejností vzali druhým jejich naděje;

- že jsme svou neposlušností tvých zákonů a ze slabosti nejednali tak, jak sis přál, ať už jako jednotlivci nebo celá společenství.

Přijď k nám se svým milosrdenstvím, naprav vše zlomené v našich životech a uspěš hodinu plného společenství mezi námi. Ve jménu lásky Ježíše Krista. Amen.

P: „Zhřeší-li kdo, máme u Otce přímlyvce, Ježíše Krista spravedlivého.“ (1 J 2,2) a „Jsou vám odpuštěny hříchy pro jeho jméno.“ (1 J 2,12)

P: Otevřeli jsme svá srdce odpuštění hříchů, které nám přináší pokoj. Proto si nyní i my navzájem předejme Kristův pokoj.

Kristův pokoj buď s vámi.

V: *I s tebou.*

Zatímco se členové shromáždění zdraví pozdravením pokoje, může hrát hudba nebo zpívat sbor.

Přímluvy

P: Milostivý Bože, náš Stvořiteli, soucitný Bože, náš Spasiteli, milosrdný Bože, naše pomoci, ty víš, co potřebujeme, dříve než tě o to poprosíme. Chválíme tě za tvé stvoření, za tvou spásu a za tvůj neutuchající soucit s námi.

Uzdrav nás a naše církve z hluchoty, abychom všichni společně jasněji slyšeli tvůj hlas v mlčení ubohých a trpících.

Prosíme za tvou stále rozdělenou církev rozšířenou po celém světě a pověřenou hlásáním Krista, Světla národů.

Vdechni nám touhu usilovat bez přestání o křesťanskou jednotu, která je i tvou touhou, a pomoz nám, ať nic nebrání našemu hledání jednoty, za kterou se modlil Ježíš.

Stejně jako On, ačkoli „způsobem bytí byl roven Bohu...přece na své rovnosti nelpěl“, ale popřel svou přirozenost, kéž ani my nelpíme na tom, co je jen na překážku naší společné cestě k plnému společenství.

L 1: Bože Stvořiteli, ve své lásce jsi nás stvořil pro sebe a naše srdce budou neklidná, dokud nenaleznou svůj pokoj v tobě.

V: *Dej nám ujištění, že nás nic neoddělí od tvé lásky.*

L 2: Bože, náš pastýři, povolal jsi nás ze stínu do svého podivuhodného světla. Kéž záříme jako děti světla.

V: *Sviť, Pane, sviť. Sviť v našich životech.*

L 3: Bože, náš Otče, který nekonečně miluješ každého z nás, učiň nás vnímavými k potřebám druhých.

V: *Ve své milující laskavosti nás nauč brát druhé do náruče, jako i ty jsi nás položil do náruče Ježíše Krista, a posilni naše společné křesťanské svědectví o spravedlnosti, soucitu a odpuštění.*

L 4: Ježíši, Slovo Otce, ty ses snažil prolomit všechny formy trestuhodného mlčení.

V: *Dej nám odvahu podporovat všechny, kdo uprostřed našich shromáždění a ve tvém jménu činí slyšitelným hlas lidí bez hlasu; kéž se skutečně živý ekumenismus stane úlevou pro trpící a útěchou pro ty, kdo truchlí nad předčasnou smrtí svých milovaných.*

L 5: Ježíši, příteli chudých a cizinců, ty jsi nabídl svou ruku, abys přivedl všechny opuštěné ke své milosti a spáse.

V: *Kéž všichni, kdo se cítí jako cizinci, naleznou útěchu a znamení tvé přítomnosti v našich společenstvích víry.*

L 6: Ježíši, poslaný od Otce, tys povolal své učedníky, aby zvěstovali tvé evangelium a stali se společně nástroji proměny tohoto světa.

V: *Pomoz nám – kéž víze proměněného světa posílí touhu všech věřících!*

L 7: Duchu svatý, dárci života, kéž nás stále sytí tvá životodárná moc.

V: *Dej prostřednictvím tvé přítomnosti mezi námi sílu bezmocným a pomoz nám dávat hlas němým.*

L 8: Duchu svatý, který nás vedeš k jednotě, dej představitelům našich církví neuhasitelný zápal v úsilí o jednotu.

V: *Vyslyš naše modlitby, otevři nové cesty ke sjednocení tvé církve.*

L 9: Duchu svatý, který nás vedeš k plné pravdě a narovnávaš vše pokřivené, veď ty, kdo se podílejí na moci a vládě.

V: *Naplň je touhou zajistit, aby potřeby chudých, ponížených a slabých bez hlasu byly prioritou; a veď je ode všeho pokušení, aby si zachovali neporušenou bezúhonnost a čest.*

L 10: Bože Otče, Synu a Duchu svatý, jeden ve třech osobách.

V: *Buď s námi, zboř zdi, které nás rozdělují. Spoj nás v jedno v Kristu, skrze Ducha svatého.*

P: Milosrdný Bože plný lásky, ty všechno vidíš a tvé milosrdenství je bez hranic; ty jsi prolomil ticho, abys nám vyšel vstříc, dřív než my jsme vyšli k tobě, a tak jsi dokázal svou lásku k nám v Ježíši Kristu, svém jediném Synu, narozeném z Panny Marie: K tobě pozvedáme své modlitby! Buď se všemi lidmi. Shlédni vlídně na své církve, které voláš k tomu, aby společně v každodenním životě odrážely milosrdnou a laskavou lásku tvého Syna Ježíše Krista. Bůh buď s námi na věky věků. Amen.

Píseň: *K tématu jsou vhodné písně na téma Magnificat nebo Blahoslavenství. Bůh pozvedá ponížené a tiché a žehná jim.*

Svědectví, požehnání a slova útěchy

Nastává chvíle pro svědectví lidí nebo skupin – obzvláště ekumenických – angažovaných v boji proti AIDS, násilí na ženách a dětech či nedostatku výživy.

P: „Cokoli jste učinili jednomu z těchto mých nepatrných bratří, mně jste učinili.“ (Mt 25,40)

„Pojďte ke mně všichni, kdo se namáháte a jste obtíženi břemeny, a já vám dám odpočinout.“ (Mt 11,28)

Drazí přátelé, tato Kristova slova se vztahují na každého z nás. Kristus je nám blízko ve všech našich skutečích, včetně našeho ekumenického jednání, stejně jako v utrpení nemocných a osamělosti mnohých z nás. Je nám silou v naší slabosti. Je naší útěchou a požehnáním.

Služebníci a představitelé přítomných církví předstoupí před shromáždění k modlitbě a požehnání.

P: Požehnaný jsi, Pane, náš Bože, za lásku, kterou jsi nám ukázal skrze Ježíše Krista, našeho Pána. V něm, který nás miluje, vítězíme nad těžkostmi, trápením, pronásledování, hladem, nahotou, nebezpečím a mečem.

V tichu opuštění a samoty, nemoci a smrti,
vylij na nás bohatství svého požehnání,
abychom ti ještě věrněji sloužili
v našich bratrech a sestrách
a aby naše radost z plnění tvé vůle byla ještě větší.

Žehnáme ti a oslavujeme tě,
neboť ty slyšíš ticho našich srdcí.
Mocně v nás působíš, uzdravuješ nás a vedeš nás,
abychom mluvili ve jménu Ježíše, tvého Syna.

Pošli nás do světa plnit tvou vůli
a bořit hradby ticha, které nás rozdělují.
Kéž o tobě, náš Spasiteli, svědčíme tím,
že budeme ještě více sjednoceni „jednou vírou a jedním křtem“.

Kéž rosteme v milosti a pokoji Božím,
který přesahuje veškeré chápání,
a kéž je oslaveno tvé jméno.
Amen.

(viz Alternativní řád bohoslužby na následující straně)

Závěrečné požehnání:

P: Milost Ježíše Krista, našeho Pána,
láska Boha Otce,
a společenství Ducha svatého
ať je vždycky s vámi/námi.
(odpověď na „s vámi“ je: „i s tebou“)

Rozeslání

Když se na konci bohoslužby shromáždění rozchází, může každý dostat na ruku a předat dál kapku vonné esence jako znamení Božího požehnání, jeho utěšujícího slova a požehnání, jak je tradicí v pravoslavných církvích.

(Při odchodu se také mohou vybírat dary, které mohou být použity na konkrétní potřeby mlčících v nouzi.)

Alternativní řád:

Místo svědectví, požehnání a útěchy, může dát shromáždění přednost modlitbě nad každým, kdo předstoupí kupředu.

Předsedající bohoslužbu vyzve přítomné představitele církví (kterým to bylo nabídnuto a byli vybráni již před bohoslužbou), aby se postavili vedle něj a společně se modlili za ty, kdo prosí o modlitbu svých bratří a sester ve víře.

Čtení z Ř 8,31-39: „Je-li Bůh s námi, kdo proti nám? On neušetřil svého vlastního Syna, ale za nás za všechny jej vydal; jak by nám spolu s ním nedaroval všechno? Kdo vznese žalobu proti vyvoleným Božím? Vždyť Bůh ospravedlňuje! Kdo je odsoudí? Vždyť Kristus Ježíš, který zemřel a který byl vzkříšen, je na pravici Boží a přimlouvá se za nás! Kdo nás odloučí od lásky Kristovy? Snad soužení nebo úzkost, pronásledování nebo hlad, bída, nebezpečí nebo meč? Jak je psáno: „Denně jsme pro tebe vydáváni na smrt, jsme jako ovce určené na porážku.“ Ale v tom ve všem slavně vítězíme mocí toho, který si nás zamiloval. Jsem jist, že ani smrt ani život, ani andělé ani mocnosti, ani přítomnost a ni budoucnost, ani žádná moc, ani výšiny, ani hlubiny, ani co jiného v celém tvorstvu nedokáže nás odloučit od lásky Boží, která je v Kristu Ježíši, našem Pánu.“

P: Bratři a sestry, skutečně nás „nic nedokáže odloučit od lásky Boží, která je v Kristu Ježíši, našem Pánu“, takže pokud je mezi námi někdo, koho obzvlášť tíží břemeno nemoci, opuštěnosti, nepochopení v utrpení či samoty, jež vám brání nalézt pokoj, neváhejte předstoupit před nás se svou bolestí, abychom se za vás a s vámi modlili, budete-li chtít.

Můžeme se také modlit za své přátele a známé, o kterých víme, že trpí, jsou nemocní či jinak souženi.

Modleme se společně, aby tyto naše sestry a bratři zakusili Ježíšovu útěchu.

Jednotlivci předstupují, v pozadí hraje hudba.

Vybraní služebníci se jim představují, naslouchají jim a modlí se nad nimi a s nimi. Mohou jim přitom položit ruku na rameno.

BIBLICKÉ ÚVAHY A MODLITBY NA OSM DNÍ

První den	Na počátku bylo slovo <i>„I řekl Bůh...“ (Gn 1)</i>
Gn 1,2-2,4	Bůh svým slovem tvoří celý svět
Ž 104,1-9	Pán veškerého tvorstva
Zj 21,1-5a	Bůh tvoří všechno nové
J 1,1-5	Na počátku bylo Slovo

Komentář

Na počátku bylo Slovo ... Dnes, první den Týdne modliteb za jednotu křesťanů, chceme rozjímat nad Božím stvořitelským dílem. Uprostřed pustého ticha – jak líčí kniha Genesis – Bůh stvořil svět svým Slovem. „I řekl Bůh.“ Na samém počátku, kdy byl jen chaos a zmatek, zaznělo Boží Slovo a prolomilo ticho, aby zasadilo každého tvora na jeho správné místo. Vrcholem stvoření je jeden člověk, muž a žena, stvořený podle obrazu Boží *jednoty*.

Skupina, která připravila letošní Týden modliteb za jednotu křesťanů, pochází z Jižní Afriky. Její členové si uvědomili, do jakého utrpení dokáže uvést lidské životy epidemie AIDS. Často i my máme dojem, že náš svět je v chaosu: když se živly bouří, když nás děsí válečné útrapy, když nás přemáhá nemoc a smutek...

„I řekl Bůh...“ Navzdory utrpení chtějí všichni křesťané věřit, že Boží dílo stvoření pokračuje. I přes jejich rozdělení naplňuje srdce všech Kristových učedníků stejná naděje: že Boží Slovo i dnes tvoří svět tím, že ho vytrhává z chaosu a udržuje lidstvo v jednotě. Více než kdy jindy dnes potřebují křesťané všech vyznání slyšet tento slib: *Hle, všechno tvořím nové a nebude již žal ani bolest.*

Chaos, ve kterém žijeme, může být ochromující. Přesto muži a ženy dnešního světa nechtějí propadnout zoufalství. Když v Jižní Africe zemře člen rodiny na AIDS, sejde se skupina žen (Kopanang) a společně utkají překrásnou látku. Z prodeje těchto výtvorů se pak mohou postarat o své rodiny. Stvoření k obrazu Božímu, i my můžeme svým způsobem vytvářet krásu uprostřed chaosu.

Modlitba

Bože, náš Stvořiteli, hledíme s úžasem na krásu tvého stvoření. Tvé slovo stvořilo vesmír. Když se náš život ocitá v troskách, prosíme tě, obnov své úžasné dílo. I přes své rozdělení tě prosíme jedním hlasem: Kéž tvé Slovo nikdy nepřestane činit z našich rozbitých životů vše nové. Dej nám odvahu podílet se na tvém stvoření. Prosíme tě, aby jednota, o kterou naše církve usilují, posloužila k obnově jednoty celé lidské rodiny. Amen.

Druhý den Spasitelné slovo Kristovo

„I hluchým dává sluch a němým řeč.“ (Mk 7,37)

Iz 50,4-5 Hospodin mi dal jazyk ... abych uměl zemdleného podpírat slovem

Ž 34,1-16 Dobrořečit budu Hospodinu v každém čase

Ko 1,11-20 Ježíš je obraz neviditelného Boha

Mk 7,31-37 Ježíš dává sluch hluchým a řeč němým

Komentář

Izajáš si uvědomuje cenu daru, který mu dal Bůh. Dostal od něj moc slova, které dává sílu zlomeným a zemdleným. K tomu potřebuje uši, aby jako správný žák mohl naslouchat. Protože jej povolal Bůh, nemůže se otočit zády.

Svatý Pavel pochopil, že definitivní Slovo bylo vysloveno v Ježíši Kristu. Pavel nám zobrazuje celé lidstvo v jednotě se Synem Božím, obrazem neviditelného Boha, podle jehož podoby jsme byli stvořeni. Bůh nás vysvobodil z moci temnoty a přivedl nás do království jeho Syna, v němž nacházíme spásu a odpuštění hříchů. Křtem v Kristu jsme všichni jedno, neboť jsme spojeni s ním a Ježíš usmiřuje všechno s Bohem. Svou krví prolitou na kříži nám Ježíš dal trvalý pokoj.

Pasáž z evangelia ukazuje, jakou mocí Ježíš umožňuje hluchým slyšet jeho spasitelné slovo a hlásat ho druhým. Ježíš paradoxně přikazuje přítomným, aby zachovali mlčení o tom, co viděli, avšak, stejně jako každá dobrá zpráva, ani toto nemohlo zůstat utajeno. Přítomní se stali očitými svědky spasitelné moci Božího Vyvoleného. A tak Boží dobrotu hlásá nejen uzdravený, ale všichni svědkové té události.

V Jižní Africe stejně jako v evangeliu se někoho dotkne Pán a on bude moci svobodně promluvit o své situaci. Díky tomu bude církev schopna tomuto člověku posloužit. A potom se i další odváží učinit totéž. To povede k tomu, že bude mnoho jazyků rozvázáno a uší otevřeno. Mnoho lidí svázaných dnes mlčením o takových tabuizovaných otázkách, jako je násilí na ženách a dětech, kriminalita ve společnosti a HIV/AIDS, vykročí kupředu a prolomí ticho, což umožní jiným, aby pomohli těm nejvíce potřebným. Můžeme vidět, jak Bůh stále otvírá lidem uši a rozvazuje jazyky, aby mohli slyšet a následovně hlásat spasitelné Slovo Kristovo. Naše společná víra vyjádřená křtem nám umožňuje společně prokazovat Kristovo milosrdenství a soucit. Čím více se přibližujeme ke Kristu, tím více se i navzdory utrpení stáváme jedním, protože v Kristu je všechno smířeno a přiváděno k jednotě. To je vyjádřeno v jednotě křtu a následné vnitřní nutnosti oslavovat Boha v jeho díle.

Modlitba

Milosrdný Bože, tys vyslovil své spasitelné Slovo v Ježíši Kristu. Skrze jeho přímlovu tě prosíme, aby se naše uši otevřely a slyšely nářek lidí svázaných mlčením. Kéž Ježíš rozváže naše jazyky, abychom společně dosvědčovali jeho uzdravující lásku těm, kdo mlčky trpí. Posilni nás milostí našeho společného křtu, aby jednota, kterou máme v Kristu, byla naší silou, když se snažíme přinášet naději zoufalým. A společně hlásejme naši spásu skrze Krista, našeho Pána. Amen.

Třetí den**Duch svatý nám dává Slovo**

„*Duch ... o mně vydá svědectví.*“ (J 15,26)

Jl 2,26-29	Vyleji svého ducha na každé tělo
Ž 104 (103)	Obnovuješ tvář země
1 K 12,1-4, 12-13	Nikdo nemůže říci: „Ježíš je Pán“, leč v Duchu svatém
J 15,26-27; 16,12-13	Duch pravdy o mě vydá svědectví

Komentář

V Duchu svatém jsme jedno. Všichni jsme oživováni jedním Duchem. Nebyli jsme snad stejným Duchem pokřtěni v jedno tělo? To Duch svatý v nás mluví a dává nám nezbytnou energii, vnitřní sílu mluvit, hlásat společně evangelium o příchodu Božího království.

Naší touhou je žít v Duchu svatém jako společenství na cestě k jednotě. Žijeme-li podle Ducha, přejeme si také to, co je z Ducha. A přáním Ducha je život a pokoj.

Duch svatý nás nutí jednat. Musíme prolomit různé formy mlčení, které nám brání v cestě a drží nás zpátky: chaotické situace, lidské rozbroje, všechno, co uráží důstojnost člověka a národů. Jak může být slovo osvobozeno? Kde můžeme nalézt sílu, abychom zaseli semeno života, naděje, otevřenosti? Jak se můžeme oprostít ode všeho, co nás svírá a ochromuje?

Duch, který byl vylit na každé tělo, nás vede k prorocství. Je to Duch, který obnovuje tvář země a činí z nás nového člověka. Je to Duch, který nás nutí volat: „Ježíš je Pán“. Je to Duch, který svědčí o Pánu a dává nám odvahu ke svědectví. Je to Duch, kterého Bůh vložil do našich srdcí a ve kterém voláme: „Abba, Otče“. Tak nám tak odhaluje naši pravou identitu: Nejsme již otroky, ale jsme syny a dcerami Božími.

Když se děti a mladí lidé ze střední školy COMTEC v jihoafrickém Umlazi *scházejí na ekumenické bohoslužbě* (viz Uvedení do tématu), když *společně* vzývají Ducha svatého, rodí se nová naděje pro celý svět. Duch svatý povzbuzuje tyto mladé lidi, aby neskrývali obrovské problémy, se kterými se potýkají – rodinný život, nezaměstnanost, kriminalita, nemoci – v mlčení a zoufalství... Místo toho chválí Krista a snaží se jej následovat. S radostí se oddávají službě svým bratřím a sestrám. Jsou nositeli radosti, pokoje a jednoty v Duchu. Na naší ekumenické cestě jsou tito mladí lidé z Umlazi znamením naděje a jednoty v Duchu svatém.

Modlitba

Přijď, Duchu svatý, kéž pocítíme tvou přítomnost na naší pouti směrem k jednotě. Dej nám vnitřní sílu stát se nositeli radosti a naděje v tomto světě. Duchu svatý, učiň z nás jedno. Dej našemu hlasu správná slova, abychom společně vyznávali Boha, našeho Pána, a prolomili ticho, které ničí. Duchu života a lásky, obnov nás v jednotě. Amen.

Čtvrtý den Ticho zapomenutých a volání trpících

„Trpí-li jeden úd, trpí spolu s ním všechny.“ (1 K 12,26)

Ex 3,7-10	Bůh slyšel pláč utlačovaných
Ž 28,1-8	Hospodine, nebuď ke mně hluchý
1 K 12,19-26	Mnoho údů, ale jen jedno tělo v Kristu
Mk 15,33-41	Ježíš zvolal: Bože můj, proč jsi mne opustil?

Komentář

Žijeme ve světě, v němž mnoho lidí trpí. Je téměř na denním pořádku vidět v televizi dramatické scény a číst v novinách o velkých katastrofách, které lidé prožívají. Ale o utrpení mnoha lidí se vůbec neví. Jsou zapomenuti. Zdá se, že trpí tiše, ale to je jen představa; jejich ticho je spíše znamením naší lhostejnosti a sobectví.

Bůh slyší to, co my často nejsme ochotni slyšet. Slyší nářek trpících a vidí jejich tíseň. Nepřehlíží ji (Ex 3). Když lidé v Jižní Africe čtou příběh o vysvobození Izraele z Egypta, připomínají si svou vlastní cestu z apartheidu. I když byli tito lidé systematicky umlčováni, jejich volání po svobodě a spravedlnosti bylo hlasité a jejich bolest hluboká; a trvalo hodně dlouho, než se jejich touha po svobodě naplnila.

Dnes je mnoho lidí v Africe obětmi pandemie HIV/AIDS. Žádná válka ve světě si nevyžádala více lidských životů než AIDS. Ale zájem – zejména ze strany západního světa – není příliš velký. Hradba mlčení rozděluje svět. Žalm 28 hovoří o utrpení člověka volajícího k Bohu. Právě k Bohu se obrací se svou bídou i nadějí. Modlí se v důvěře, že si jej Bůh všimne, protože lidé jeho bolest nevidí.

Společně věříme, že Bůh má s námi účast v našem utrpení. Ježíšův výkřik na kříži je toho nejjasnějším znamením (Mk 15). Bůh není od nás daleko, ale je uprostřed našeho utrpení.

V tomto soucitném Kristu jsme všichni jedno tělo. Utrpení některých údů není jejich osobní problém, ale nesou za něj odpovědnost všichni. Pláč nemocných nelze ignorovat nebo umlčovat tím, že je soudí Bůh. Má-li Pavel pravdu, když říká: „Trpí-li jeden úd, trpí spolu s ním všechny“ (1 K 12), pak můžeme říci, že „celá církev trpí AIDS“. Musíme se společně ujmout péče o všechny ponižované a přehlížené.

Boj s HIV/AIDS vyžaduje církev jednotnou, ne rozdělenou a rozkouskovanou. Vyžaduje církev, která spolupracuje a buduje společenství soucitu a víry jako jedno tělo Kristovo, společenství, v němž je prolomeno mlčení zapomenutých a je slyšet křik trpících.

Modlitba

Věčný Bože, ty jsi nadějí všech, o něž tento svět nejeví zájem. Ty slyšíš pláč zraněných srdcí a hlas zoufalých duší. Nauč nás mocí svého Ducha slyšet jako ty a proniknout tichem k hlasům trpících a prosících. Učiň, ať my, kteří jsme jedno tělo v Kristu, rosteme v soucitu a stáváme se stále více prorockým znamením tvé vtělené milosti a spravedlnosti. Amen.

Pátý den Bůh nás soudí za naše mlčení

„Cokoliv jste neučinili jednomu z těchto nepatrných, ani mně jste neučinili.“

(Mt 25,45)

Mi 6,6-8	Co od nás Bůh žádá?
Ž 31,1-5	Bůh je má záštita
1 P 4,17	Soud začal od domu Božího
Mt 25,31-46 (41-46)	Ani mně jste neučinili

Komentář

Ti, kdo trpí v tichu – ztratili svůj hlas nebo jim byl vzat – nacházejí svou naději a útočiště v Bohu, který je věrný ve svém slibu, že je vysvobodí. Přesto mají právo hledat pomoc nejen u Boha, ale i u Božích služebníků, především křesťanů a křesťanských církví. Křesťané jsou přece povoláni mluvit za ty, kdo sami mluvit nemohou nebo nedokážou pozvednout hlas, a povzbuzovat slabé, aby dokázali hovořit za sebe. Pán od nás především vyžaduje, abychom činili spravedlnosti zadost.

Přesto se velmi často stává, že se naděje trpících střetávají s naším mlčením. Křesťané a církve často nemluví, když mají mluvit, nebo nepomáhají němým nalézt hlas. Jsme povoláni sloužit druhým, i těm nejmenším, a často tak nečiníme. I když víme, že Ježíš je přítomen v těchto nejmenších, nesloužíme jim vždy tak, jak bychom měli.

Víme, že nastává čas soudu v Božím království. Když se do jednoho sloupce sepíše vše, co děláme, a do druhého vše, k čemu nás Bůh volá, vyplývá z toho jasný rozdíl: pokud mlčíme a nepomáháme bezmocným promluvit, jsme za to souzeni. Přesto však cílem Božího soudu není odsoudit nás, ale přivést nás k novému životu. Vyznání hříchů vede k osvobození: když uznáme, že jsme se svým mlčením stali spoluviníky na utrpení druhých, máme stále ještě šanci promluvit v jejich prospěch a pomoci jim, aby mluvili sami za sebe.

Jako křesťané a církve – ať žijeme kdekoli – se musíme ptát sami sebe, jestli někdy nemlčíme až příliš, a musíme si klást následující a podobné otázky:

- Mluvíme vždy za druhé, jak nejlépe můžeme, a pomáháme jim mluvit za sebe?
- Pokud ne, je problém v tom, že nejsme schopni slyšet pláč trpících? Nebo jsme ohluchli a otupěli, protože jsme byli příliš často obklopeni bolestným pláčem a zármutkem (například) na ustavičných pohřbech v našem městě, vesnici, osadě?
- Nejsou jednotlivé církve někdy příliš zaneprázdňeny svými vnitřními záležitostmi, takže nejsou schopny slyšet pláč těch, kdo žijí mimo jejich zdi?
- Nebrání církvím jejich rozdělení v tom, aby slyšely pláč trpících?

Jsou to nepříjemné otázky, ale jen když si je zodpovíme, budeme moci prolomit ticho a ukázat svou jednotu společnou službou trpícím.

Modlitba

Bože, naše útočiště a vysvobození,

Slyš hlasy těch, kteří nemají žádný hlas;

Otevři jim ústa, aby promluvili, daruj jim spravedlnost a uzdravení, radost a pokoj.

Otevři naše uši, abychom slyšeli pláč trpících;

Otevři naše ústa, abychom mohli mluvit v jejich prospěch; a

Otevři naše srdce, abychom dokázali pomáhat druhým, aby mluvili. Amen.

Šestý den Zmocnění mluvit

„Ta žena ... s bázní a chvěním přišla ... a pověděla mu celou pravdu.“ (Mk 5,33)

Sd 6,11-16 Já budu s vámi

Ž 50,1-15 Budeš ke mně volat

Sk 5,26-32 Poslouchat Boha

Mk 5,24-34 Povědět celou pravdu

Komentář

Existují témata, o kterých se nemá mluvit: jsou to především sex, peníze a náboženství. To, že Ježíš mluvil s ženou, která trpěla krvácením, bylo nejen překvapující, ale též bořící všechny předsudky. Víra a důvěra v Ježíše jí dodaly odvahu, aby k němu vztáhla ruku, protože věděla, že z něj plyne uzdravení. Při doteku Ježíš poznal, že z něj vyšla moc, a žena získala uzdravení a sílu – sílu promluvit a povědět, jak skončilo její dlouhé utrpení v tísnivém tichu. A teprve když vypověděla svůj příběh, mohl jí Ježíš říci: Buď uzdravena.

Obdobu této situace zažívá mnoho duchovních v Jižní Africe, kteří chtějí sloužit trpícím HIV/AIDS, ale brání jim v tom hradba mlčení a hanby. Teprve když se infikovaní a nemocní sami odhodlají vyprávět své příběhy, může dojít k modlitbám za uzdravení a nemocní mohou obdržet pomoc. V jazyce Zulu existuje přísloví, které říká, že udržovat velké tajemství v tajnosti je jako sedět na škorpiónovi. Úkolem církví je poskytovat nemocným bezpečné útočiště, aby mohli mluvit.

Církev samy potřebují hovořit otevřeně o tématech, o nichž se z nejrůznějších důvodů obtížně mluví. Nad rámec Jižní Afriky k nim patří problémy války a míru, ničivé důsledky globálního kapitalismu, tragédie uprchlíků či skryté zneužívání dětí. To není pro církve volba, ale přímo důvod její existence. Bůh povolal církev, aby hlásala jeho Slovo světu, aby přinášela evangelium potřebným, a církve nemohou mlčet, když vnější síly brání pokračujícímu vtělení jeho Slova. Někdy se však církve samy stávají překážkou tohoto vtělení kvůli svému rozdělení a nejednotě. Slovo dané církvi je jedno, a pouze když církve mluví jedním hlasem a prokazují jednotnou službu, mohou být pravdivým a věrohodným svědectvím tohoto Slova. Proto i církve musí být ochotny promluvit otevřeně o hanbě své nejednoty. Teprve když odhalíme bolestnou pravdu naší nejednoty, bude možné uzdravení.

Modlitba

Bože Stvořiteli, tys promluvil a učinil svět, aby byl dobrý; tvůj vzkříšený Syn se za nás přimlouvá; tvůj Duch nás uvádí do veškeré pravdy. Odpuť nám chvíle, kdy naše mlčení škodilo tvému světu, bylo na překážku pokračujícímu dílu Krista a zkreslovalo pravdu. Dej nám, jednotlivcům i církevním společenstvím, odvahu mluvit pravdu jedním hlasem v lásce, být ztělesněním tvého soucitu pro všechny, kdo utrpí, a rozhlašovat dobrou zprávu do celého světa. Ve jménu toho, v němž se Slovo stalo tělem mezi námi, Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Sedmý den Opuštěnost

„Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?“ (Ž 22,1)

Iz 53,1-5 Nesl naše nemoci, vzal na sebe naše bolesti

Ž 22,1-5 Opuštění

Ř 8,35-36 Odloučení od lásky Kristovy?

Mt 27,57-61 Pohřbená láska

Komentář

V Ježíšově výkřiku opuštění na kříži se opakují slova žalmisty: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil? Daleko spása má, ač o pomoc volám.“ Ježíš, trpící služebník, je odsouzen jako zločinec a popraven způsobem v té době obvyklým. Následuje úplné ticho smrti a hrobu, zavaleného balvanem, před nímž sedí dvě Marie, obě bez hlesu.

V našem životě jsou chvíle, kdy utrpení překračuje všechny meze, kdy už žádná slova, žádný pláč, žádné slzy, žádná gesta nedokáží vyjádřit naši bolest. Jsme spolu s ženami u hrobu a sledujeme, jak vše, co jsme milovali a v co jsme vkládali naději, je pohřbíváno.

Hřbitovy ve městech a vesnicích v Jižní Africe jsou plné pohřbených nadějí a nevýslovné bolesti. Rodiny, které dříve mívaly jeden společný hrob, jich nyní mají devět. Pro nedostatek místa jsou příbuzní pohřbíváni jeden na druhého a často se koná více pohřbů najednou. Bezpočet dětí čeká budoucnost bez rodičů. Smrt umlčuje celé komunity.

Kristovo utrpení však přináší vysvobození. On nesl bolesti nás všech a svou smrtí nás všechny vysvobodil. Byl vyvýšen na kříži, aby přitáhl všechny lidi k sobě. Ve svém utrpení a zoufalství na kříži skutečně prožil nejhorší a nejstrašnější bolest, jakou člověk může zažít. Čím blíže přicházíme ke Kristovu kříži, tím víc se přibližujeme sobě navzájem. Kristus dal svůj život za všechny lidi a právě v tom nacházíme jednotu. Každý z nás závisí na tomto jedinečném díle spásy. Tato jednota se musí odrážet v životě církve.

Modlitba

Bože, který dáváš život a vše udržuješ při životě, děkujeme ti, že nás chápeš a rozumíš nám, když trpíme. V Kristu jsi dokonce vzal na sebe naše slabosti a jeho ranami jsme uzdraveni. Daruj nám, prosíme, víru a odvalu, když nás utrpení přemáhá. Když čelíme tak velkému utrpení, jaké představuje HIV/AIDS, rakovina, malárie a traumata války, zbav nás pocitu beznaděje. Když se nám smysl života skrývá za mrak utrpení, dej, ať dokážeme soustředit svou pozornost na Krista, který trpěl a přece zvítězil a učinil z nás jeden vysvobozený lid. V jeho jménu tě prosíme. Amen.

Osmý den Vzkříšení – oslavení

„A k slávě Boha Otce každý jazyk aby vyznával: Ježíš Kristus jest Pán“ (F 2,11)

Ez 37,1-14 Hospodin vás vyvede z vašich hrobů

Ž 150 Všechno, co má dech, ať chválí Hospodina

Ř 8,31-39 Kristus Ježíš, který zemřel a který byl vzkříšen, se za nás přimlouvá

Lk 24,44-52 Apoštolové byli stále v chrámě a chválili Boha

Komentář

Jižní Afrika je zmučená obětí násilí a nepokoje. Nespravedlivá smrt klepe na dveře chudých obyvatel městských osad a venkovských oblastí. A přesto každou neděli, často i poté, co se předešlého dne konal pohřeb, zdejší lidé s vírou vyznávají vzkříšení Pána.

Toto pevné odhodlání oslavovat Pánovo zmrtvýchvstání přináší do veškerého smutku a bolesti naději. Ježíš vstal z *hrobu* a tím odhalil Boží slavné vítězství nad smrtí. S vírou v Boží moc změnit smrt v život začíná církevní slavení Velikonoc v Umlazi nočním bděním, při němž lidé v procesí s rozžatými svíčkami putují na hřbitov a mezi hroby svých milovaných hlásají, že „Kristus vstal z mrtvých“. To odráží Ezechielovu vizi nové země, kde Boží Duch vdechne život suchým kostem a ty znovu obživnou. Křesťané oslavují Boží moc proměnit smrt v život.

V listu Římanům svatý Pavel píše, že vzkříšený Kristus sedí po pravici Boží, odkud ohlašuje, že každý člověk má své místo u Boha; on je důkazem, že Bůh vyšel do tohoto světa, aby nabídl usmíření, útěchu a milosrdenství. Důvěra v moc Boží lásky nám dává jistotu, když stojíme před smrtí a zdánlivě bezvýchodnými situacemi. Můžeme si také být jisti, že pokud nás nic nemůže oddělit od Boží lásky, pak díky milosti Boží nás také nic nemůže oddělit jeden od druhého.

Bůh proměňuje smrt v život. Bůh šeptá slovo naděje do uší těch, kdo jsou pohlceni bolestí, i těch, kdo touží po jednotě. Příchod Božího království je pro věřící nepochopitelným tajemstvím, Bůh v něm však přináší naději. Naději, že všechno zoufalé ticho a nesmyslné rozdělení jednoho dne pomine, aby každý jazyk mohl jedním hlasem oslavovat Boha Otce. Předchutí království, kterou nám Bůh dává pocítit, zůstává tajemstvím, ale vyžaduje naši angažovanost již dnes. Naděje, která pomáhá věřícím v Jižní Africe a brání jim podlehnout zoufalství, má být oporou všem věřícím, aby stáli v solidaritě se všemi trpícími. Všichni musíme být ochotnými nástroji Božího poslání přinášet život a světlo těm, kdo přebývají v temnotách utrpení a nespravedlnosti. Tatáž naděje musí pohánět křesťany, aby hledali jednotu v ekumenismu každodenního života a byli dokonce ochotni přijímat nové věci, aby mohli *svorně* vyjádřit svou společnou víru.

Modlitba

Milovaný Bože, před křížem tvého Syna rozjímáme nad utrpením světa, který prahne po tvé záchraně. Dej, ať se v nás rozezná píseň vítězství hlásající, že on svou „smrtí“ překonal smrt a že vzkříšený život, který se ukázal velikonočního rána, nám nabízí život a vítězství nad smrtí a silami zla. Amen.

Doplňující modlitby

(za výběr odpovídá výlučně ekumenická skupina z Jižní Afriky)

Přímluva za nakažené a nemocné HIV/AIDS

L: Bože, náš Otče, Stvořiteli nebe a země.

S: *Smiluj se nad námi.*

L: Bože Synu, Spasiteli světa.

S: *Smiluj se nad námi.*

L: Bože Duchu svatý, náš přímluvce, vůdce a utěšiteli.

S: *Smiluj se nad námi.*

L: Svatá, požehnaná a slavná Trojice Boží.

S: *Smiluj se nad námi.*

L: Bože Otče, vyslyš nás, když prosíme za ty, kdo se nakazili AIDS, a za ty, kdo jsou v nebezpečí smrti. Utěš je svou přítomností. Pomoz jim hledat tvou tvář a čerpat sílu z tebe, pramene života.

S: *Smiluj se a vyslyš nás.*

L: Pane Ježíši, vyslyš nás, když se modlíme za ty, kteří se právě dozvěděli, že byli nakaženi virem HIV, ale nejsou ještě nemocní. Připomeň jim, že stále před sebou mají život. Kéž v tobě naleznou Život, Cestu a Pravdu.

S: *Ježíši, Pane života, vyslyš nás.*

L: Bože Duchu svatý, vyslyš nás, když prosíme za ty, kteří slouží nemocným AIDS. Dej jim ujištění o Otcově přítomnosti a lásce Kristově. Dej jim útěchu, dej jim svůj pokoj.

S: *Duchu svatý, vyslyš nás.*

L: Otče, prosíme tě, abychom všichni slyšeli, k čemu nás zde voláš: činit pokání a poskytovat pomoc.

Prosíme, aby lidé činili pokání z nemorálního chování a nechali se v životě vést tvým Slovem;
Pomoz nám, abychom žili zodpovědně, nemysleli pouze na sebe, ale také na ostatní kolem nás.
Modlíme se lékaře a vědce hledající lék na AIDS.

Modlíme se za tvou církev:

Ved' nás, abychom dokázali utěšovat ty, kteří potřebují být utěšeni tvou útěchou.

Naplň naše srdce tvým soucitem, aby nakažení AIDS nepochybovali, zda jim církev pomůže;

Ved' nás, abychom věděli, jak pomáhat těm, kteří potřebují pomoc.

Prosíme tě o to pro tvé velké milosrdenství, které jsi nám daroval.

S: *Pane milosrdenství, slyš naši modlitbu. Amen.*

Ekumenická situace v Jižní Africe³

Následující popis místní ekumenické situace je rozdělen do tří částí. Začíná přiblížením ekumenických vztahů v Jižní Africe. Druhá část se zaměřuje na městské sídliště Umlazi nedaleko Durbanu, kde se zrodil materiál pro letošní Týden modliteb za jednotu křesťanů a jehož obyvatelé bojují s velkými těžkostmi. Třetí část je více osobní zprávou představitelů církví v Umlazi o jejich ekumenické spolupráci a síle, kterou v ní nalézají.

Círky v jižní Africe

Při současných diskuzích o čemkoli, od stavu ekonomiky po vzdělání a teologické otázky, se stalo téměř společenskou povinností mluvit o době „před rokem 1994“ a době „po roce 1994“. Toto rozdělení na „před“ a „po“ roce 1994 není záležitostí pouhé etikety. Je to hluboká realita, která se dotýká všech oblastí života v Jižní Africe. Diskuze o církvích nejsou výjimkou. Před rokem 1994 měly jihoafrické církve své poslání jasně definované. Boj za ukončení nespravedlivé vlády, diskriminační legislativy a praktik apartheidu jim nechával málo času na jiné starosti. Po vítězství osvobozujícího hnutí, vysvobození politických vůdců z vězení a zvolení demokratické vlády se církve najednou ocitly bez konkrétního cíle. Vždy se ale snažily nalézt společný hlas.

Círky v Jižní Africe tvoří zhruba dvě skupiny: církve evropského původu (většinou protestantské, ale též církve římskokatolická a mnohem menší církve pravoslavné a koptské) a církve pocházející z afrického kontinentu. Vedle těchto dvou hlavních skupin existuje menší, ale významná skupinka církví více letničního charakteru pocházejících ze Spojených států. S výjimkou Anglikánské církve v Jižní Africe, německé Evangelické luteránské církve a Baptistické jednoty jsou všechny místní církve evropského původu členy Jihoafrické rady církví (SACC). V roce 2004 Holandská reformovaná církev, která poskytovala morální i teologickou podporu vládě apartheidu, poprosila veřejnost o odpuštění a požádala o přijetí do SACC. Od nástupu demokracie v roce 1994 se též řada církví afrického původu stala členy SACC (s výjimkou církve sionistických křesťanů a Shembe, které jsou obě dosti početné).

Řada členských církví SACC (metodisté, presbyteriáni, anglikáni a sjednocené kongregační církve) jsou také členy Komise pro církevní jednotu. Tato komise se již zasloužila o řadu dohod, ke kterým patří plné uznání křtu a eucharistické praxe a plné vzájemné uznání církevních úřadů. V současnosti se stále vedou diskuze o biskupském dohledu.

Je ironií, že čím více se církve formálně zapojují do ekumenického hnutí v Jižní Africe, tím více ubývá jednoty v konkrétních záležitostech na národní úrovni. Ne snad proto, že by neexistovaly problémy zasluhující si pozornost. HIV/AIDS je záležitostí všech a dotýká se života každého

³ Za text o církvích v Jižní Africe a ekumenické situaci v zemi zodpovídá výlučně skupina místních autorů.

člověka v Jižní Africe. Přesto však neexistuje jasná jednota v názoru, jak s touto nemocí bojovat. Nezaměstnanost dosáhla kritických rozměrů, ale mezi církvemi (stejně jako ve vládnoucí straně) nepanuje shoda v tom, jak tuto krizi vyřešit. Násilí na všech úrovních života, nejvíce však páchané na ženách a dívkách, je přetrvávajícím problémem, kterým by se církve rovněž měly zabývat.

Kdyby toto mělo být celé vyobrazení místní situace, byl by to skutečně smutný obraz. Naštěstí má rub svůj líc. Na rozdíl od mnoha míst v přespříliš rozvinutém západním světě má většina církví v Jižní Africe velkou a živou členskou základnu. Na místní úrovni vykonávají církve opravdu mnoho v boji proti chudobě, nemocem (zejména AIDS a s ní spojeným chorobám) a nedostatečnému vzdělání. Existuje plno inspirujících a povzbuzujících příkladů: jedno místní společenství například zorganizovalo péči o pacienty s AIDS upoutané doma na lůžko, jedna skupinka žen se stará o sirotky po škole, jiné ženy zase založily projekty práce na zeleninové zahradě či řemeslná centra, kde se navlékají korálky. Možná právě toto je dnes cesta pro církve – ne národní projekty, ale malé místní iniciativy, často ekumenické, které činí Boží království realitou a prolamují ticho chudoby, nemoci, násilí a beznaděje.

Text pro letošní Týden modliteb za jednotu křesťanů vychází z místní situace, která se vyznačuje jak silnou krizí, tak zároveň nezměrnou odvahou a ekumenickou spoluprací v boji s touto krizí.

Umlazi, Bhekithemba a okolí

V roce 1950 vydala jihoafrická vláda zákon o stanovení území pro jednotlivé skupiny obyvatelstva (Group Areas Act). Ten fyzicky rozdělil obyvatelstvo tím, že různé rasové skupiny musely bydlet v určitých oblastech. Přes tři milióny lidí se musely přestěhovat a byla pro ně založena „městská sídliště“. Většinová černošská populace se tak ocitla v přeplněných osadách se špatným bydlením, nedostatečnou lékařskou péčí a vzdělávacími institucemi a omezenou možností nalézt si práci. Umlazi bylo původně založeno jako jedno z těchto městských sídlišť.

Dědictví rasismu, nezaměstnanosti a chudoby pokračuje i po pádu apartheidu a stává se děsivým problémem pro obyvatelstvo Umlazi. Přes čtyřicet procent lidí je nezaměstnaných a většina ostatních vydělá jen tolik, že sotva uživí rodinu, a přitom mají malou možnost opustit město. V Umlazi a okolí žije asi 750 000 obyvatel, přesto má však velmi malou infrastrukturu. Nejsou zde žádná oddechová zařízení, dokonce ani fotbalové hřiště nebo kino; je zde stále nedostatek škol, lékařských klinik a přiměřeného bydlení. Tato bývalá „městská sídliště“ přitom nejsou nejchudší místa v Jižní Africe; těmi jsou silně zaostalé venkovské oblasti s neformálními osadami – dříve nazývanými „squaterské tábory“ – na okrajích větších měst.

Prostředí chudoby a nezaměstnanosti vede k vyšší kriminalitě a problémům zneužívání v rodinách a komunitách. Největší současnou hrozbou obyvatel Umlazi však je pandemie

HIV/AIDS. Odhaduje se, že tímto virem může být nakaženo přes padesát procent obyvatel. Vzhledem k tomu, že mnoho lidí nebylo na testech HIV, je obtížné určit přesný rozsah pandemie; je to však realita, která do značné míry ovlivňuje jejich život. Přes deset procent dětí narozených v oblasti se rodí HIV pozitivní a mnoho z nich umírá v prvních letech života. Nejvíce lidí vymřelo ve věku mezi 14 a 40 lety, a tak mnoho dětí vyrůstá na ulici nebo žije s prarodiči.

Žádný člověk, rodina, církev nebo společenství nemůže vyřešit problémy nezaměstnanosti, chudoby, kriminality, zneužívání žen a dětí a AIDS, bude-li na ně sám. Tyto problémy jsou pro rozdělenou církev příliš velké. Situace sama poskytuje příležitost k ekumenismu. Zuluové říkají: „Když někdo staví dům, nemůžeš projít kolem bez pomoci!“ Apartheid dokázal prolomit bariéry mezi církvemi. Nyní totéž dělá AIDS.

Církev v Umlazi a jiných městských sídlištích pomáhají zakládat kliniky a iniciují programy domácí péče. Dobrovolní pečovatelé se v nich učí starat o nemocné a umírající přímo v jejich domovech. Vykonnávají práci, která je náročná fyzicky, emocionálně i duchovně, ale pro život trpících znamená mnoho. Jiné projekty jsou zaměřeny na péči o sirotky a jiné ohrožené děti, další zase na vzdělávání dospělých, jako například iniciativa „prolomit ticho“, o které jsme se zmínili v úvodu do tématu letošního roku. Kromě programů péče o druhé zahrnuje spolupráce mezi církvemi společné modlitby, společné svědectví a další příklady žitého ekumenismu, jak vyplývá z následujícího zamyšlení představitelů místních církví.

Svědectví o ekumenické spolupráci od církevních představitelů z Umlazi

Skutečností je, že my, církve různých denominací, sloužíme lidem Božím, kteří jsou 1) pokrevní příbuzní; 2) přátelé a známí; 3) členové jedné komunity; 4) spadají do péče jedné radnice, jedné nemocnice a mají jeden společný hřbitov. Proto je každá slavnost/oslava, svatba, křest, biřmování a pohřeb/rekviem nevyhnutelně ekumenický. Lidé si většinou uvědomují, že patří do různých církví, jen po dvě hodiny v neděli.

Když na pohřbech, kterých je dnes mnoho, hledíte na různobarevné uniformy (podle církevní příslušnosti), vidíte před sebou krásnou duhu Božího lidu. Uvědomíte si také, že většina lidí zde ani nezná rozdíly mezi různým chápáním eucharistie různých církví. Chápu naopak, že je zde mnoho věcí, které je váže dohromady. Laici v Africe mnohdy chápou lépe než kněží a církve teologii křtu jako skutečné rodinné pouto.

Laici spolupracují a setkávají se při mnoha příležitostech. Z médií přijímají duchovní dary od představitelů různých denominací. Když pro sebe organizují duchovní programy, nezávisí na nikom určitém, ale mají svobodu vybrat si člověka z kterékoli denominace, který bude program vést. Místní anglikánská farnost například nedávno pozvala na své duchovní cvičení místního katolického kněze; brzy poté pozvali anglikánského kněze na duchovní cvičení v katolické farnosti.

V tomto případě se laici chopili vedení a pastoři následovali. To je správné. Lidé společně zabíjejí zvěř, společně slaví, společně pláčou a společně se radují. Je jen správné, že na darech jedné církve či farnosti mají podíl i ostatní.

V Umlazi se též velmi často organizují ekumenické výměny duchovních na kazatelně či u oltáře mezi církvemi, které jsou členy Komise pro církevní jednotu. Je i spousta jiných příkladů toho, jak si církve vzájemně pomáhají ve své službě. Například v úsilí o dobré správcovství a finanční soběstačnost církví se stal společným ekumenickým učitelem anglikánský laický služebník-podjáhén. Navštívil několik sousedních křesťanských společenství, aby se s nimi podělil o své znalosti v tomto oboru. Kromě toho se konají setkání lidí angažovaných v podobných službách: jednou ročně se například scházejí služebníci u oltáře z různých církví a jejich setkání připravuje a zázemí pro ně poskytuje pokaždé jiná z místních církví.

Na Velký pátek se stalo již tradicí zakomponovat do bohoslužby ekumenický prvek. Často se například koná průvod, při němž se z jednoho kostela do druhého nese kříž. Jinde se zase konají ekumenické bohoslužby, po jejichž skončení se lidé vracejí do svých kostelů.

Cítíme, že doba, kdy naši bratři a sestry, kteří adoptovali Verwordův apartheid a udělali si z něj křesťanství, pominula. Neexistuje žádné „my“ a „oni“. Ještě před lety obviňovali římští katolíci anglikány z kacířství, anglikáni kritizovali metodisty, metodisté zase letniční a letniční obviňovali jak katolíky, tak anglikány z modlářství. Satan se radoval a Bůh plakal. Byl to bludný kruh vzájemného obviňování. Tato doba je už pryč!

Nedávno se konala ekumenická bohoslužba, při níž jeden z našich členů ve svém kázání řekl: „Jsem anglikánský kněz, přijal jsem Ježíše jako svého Pána a Spasitele. Neznám krále Jindřicha VIII. Jen jsem se o něm učil na teologických studiích. Nemůžeme se nechat rozdělovat evropskými dějinami, které jsme zdělili. Promiňte, ale znám Ježíše ... On za mě zemřel.“ Díky Bohu, že jsme překonali bariéry apartheidu a že padla berlínská zeď. Dnes naše církve rostou společně a snaží se následovat Ježíše, který se modlil „aby všichni byli jedno“.

TÉMATATA TÝDNE MODLITEB ZA JEDNOTU KŘESŤANŮ 1968–2007

V roce 1968 se začaly používat materiály připravované oficiálně a společně Komisí pro víru a řád Světové rady církví a Papežskou radou pro jednotu křesťanů.

1968 „K chvále jeho slávy“ (Ef 1,14)

Pour la louange de sa gloire

1969 „Povolání ke svobodě!“ (Ga 5,13)

Appelés à la liberté

(Přípravné setkání se konalo v Římě, Itálie.)

1970 „Jsme spolupracovníci na Božím díle“ (1 K 3,9)

Nous sommes les coopérateurs de Dieu

(Přípravné setkání se konalo v klášteře v Niederaltaich, Německá spolková republika.)

1971 „...a přítomnost Ducha svatého“ (2 K 13,13)

...et la communion du Saint-Esprit

(Přípravné setkání se konalo v Bari, Itálie.)

1972 „Nové přikázání vám dávám“ (J 13,34)

Je vous donne un commandement nouveau

(Přípravné setkání se konalo v Ženevě, Švýcarsko.)

1973 „Pane, nauč nás modlit se“ (L 11,1)

Seigneur, apprends-nous à prier

(Přípravné setkání se konalo v opatství Montserrat, Španělsko.)

1974 „Každý jazyk aby vyznával Ježíš Kristus je Pán“ (Fp 2,1-13)

Que tous confessent: Jésus-Christ est Seigneur

(Přípravné setkání se konalo v Ženevě, Švýcarsko.)

(V dubnu 1974 byl zaslán dopis členským církvím a jiným zainteresovaným stranám ohledně ustanovení místních skupin, které by se zapojily do přípravy brožury k Týdnu modliteb za jednotu

křesťanů. Jako první se toho plánu ujala australská skupina, která shromáždila přípravný materiál pro Týden modliteb v roce 1975.)

1975 „Boží záměr: vše v Kristu“ (Ef 11,3-10)

La volonté du Père: Tout réunir sous un seul chef, le Christ

(Materiál od australské skupiny. Přípravné setkání se konalo v Ženevě ve Švýcarsku.)

1976 „Jsme povoláni stát se tím, čím jsme“ (1 J 3,2)

Appelés a devenir ce que nous sommes

(Materiál z karibské konference církví. Přípravné setkání se konalo v Římě, Itálie.)

1977 „Vytrváme spolu v naději“ (Ř 5,1-5)

L'espérance ne déçoit pas

(Materiál z Libanonu, uprostřed občanské války. Přípravné setkání se konalo v Ženevě.)

1978 „Nejsme již cizinci“ (Ef 2,13-22)

Vous n'êtes plus de étrangers

(Materiál od ekumenického týmu v Manchesteru, Anglie)

1979 „Každý ať slouží druhým k oslavě Boží“ (1 P 4,7-11)

Soyez au service les uns des autres pour la gloire de Dieu

(Materiál z Argentiny. Přípravné setkání se konalo v Ženevě.)

1980 „Přijď tvé království“ (Mt 6,10)

Que ton règne vienne!

(Materiál od ekumenické skupiny z Berlína, Německá demokratická republika. Přípravné setkání se konalo v Miláně, Itálie.)

1981 „Tentýž duch – rozdílná obdarování – jedno tělo“ (1 K 12,3b-13)

Un seul esprit – des dons divers – un seul corps

(Materiál od Graymoor Fathers, USA. Přípravné setkání se konalo v Ženevě.)

1982 „Ať všichni najdou domov v tobě, Pane“ (Ž 84)

Que tous trouvent leur demeure en Toi, Seigneur

(Materiál z Keni. Přípravné setkání se konalo v Miláně, Itálie.)

1983 „Ježíš Kristus – život světa“ (1 J 1,1-4)

Jesus Christ – La Vie du Monde

(Materiál od ekumenické skupiny v Irsku. Přípravné setkání se konalo v Célkigny/Bossey/Švýcarsko.)

1984 „Povolání být jedno skrze kříž našeho Pána“ (1 K 2,2; Ko 1,20)

Appelés à l'unité par la croix de notre Seigneur

(Přípravné setkání se konalo v Benátkách, Itálie.)

1985 „Od smrti k životu s Kristem“ (Ef 2,4-7)

De la mort à la vie avec le Christ

(Materiál z Jamajky. Přípravné setkání se konalo v Grandchamp, Švýcarsko.)

1986 „Budete mými svědky“ (Sk 1,6-8)

Vous serez mes témoins

(Materiál z Jugoslávie /Slovinsko/. Přípravné setkání se konalo v Jugoslávii.)

1987 „Sjednocení v Kristu – nové stvoření“ (2 K 5,17-6,4a)

Unis dans le Christ – une nouvelle création

(Materiál z Anglie. Přípravné setkání se konalo v Taizé, Francie.)

1988 „Láska Boží zahání strach“ (1 J 4,18)

L'Amour de Dieu bannit la Crainte

(Materiál z Itálie. Přípravné setkání se konalo v Pinerolo, Itálie.)

1989 „Vytváření společenství: jedno tělo v Kristu“ (Ř 12,5-6a)

Bâtir la communauté: Un seul corps en Christ

(Materiál z Kanady. Přípravné setkání se konalo v Whaley Bridge, Anglie.)

1990 „Aby všichni byli jedno...aby svět uvěřil“ (J 17)

Que tous soient un ... Afin que le monde croie

(Materiál ze Španělska. Přípravné setkání se konalo v Madridu, Španělsko.)

1991 „Chvalte Hospodina, všechny národy!“ (Ž 117; Ř 15,5-13)

Nations, louez toutes le Seigneur

(Materiál z Německa. Přípravné setkání se konalo v Rotenburg an der Fulda, Německá spolková republika.)

1992 „Jděte...já jsem s vámi“ (Mt 28,19-20)

Je suis avec vous ... allez donc

(Materiál z Belgie. Přípravné setkání se konalo v Bruges, Belgie.)

1993 „Nesme ovoce Ducha pro jednotu křesťanů“ (Ga 5,22-23)

Pour l'unité: laisser mûrir en nous les fruits de l'Esprit

(Materiál ze Zairu. Přípravné setkání se konalo v Curychu, Švýcarsko.)

1994 „Rodina Boží: povolaná, aby byla jedné mysli a jednoho srdce“ (Sk 4,32)

La maison de Dieu: Appelés à être un dans le coeur et dans l'esprit

(Materiál z Irska. Přípravné setkání se konalo v Dublinu, Irsko.)

1995 „Koinónia: společenství v Bohu a mezi sebou“ (J 15,1-17)

La koinonia: communion en Dieu et les uns avec les autres

(Přípravné setkání se konalo v Bristolu, Anglie.)

1996 „Hle, stojím přede dveřmi a tluču“ (Zj 3,14-22)

Je me tiens à la porte et je frappe

(Materiál z Portugalska. Přípravné setkání se konalo v Lisabonu, Portugalsko.)

1997 „Na místě Kristově vás prosíme: dejte se smířit s Bohem!“ (2 K 5,20)

Au nom du Christ, laissez-vous réconcilier avec Dieu

(Materiál ze Skandinávie. Přípravné setkání se konalo ve Stockholmu, Švédsko.)

1998 „Duch přichází na pomoc naší slabosti“ (Ř 8,14-27)

L'Esprit aussi vient en aide à notre faiblesse

(Materiál z Francie. Přípravné setkání se konalo v Paříži, Francie.)

1999 „Bůh bude přebývat mezi nimi a oni budou jeho lid“ (Zj 21,3)

Dieu demeurera avec eux. Ils seront ses peuples et lui sera le Dieu qui est avec eux

(Přípravný materiál z Malajsie. Přípravné setkání se konalo v klášteře v Bose, Itálie.)

2000 „Pochválen buď Bůh...který nás v Kristu obdařil vším duchovním požehnáním“ (Ef 1,3-14)

Béni soit Dieu, qui nous a bénis en Christ

(Materiál z Blízkého Východu. Přípravné setkání se konalo v La Verně, Itálie.)

2001 „Já jsem ta cesta, pravda i života“ (J 14,1-6)

Je suis le chemin, et la vérité et la vie

(Materiál z Rumunska. Přípravné setkání se konalo v Casa de Odihna ve Vulkánu, Rumunsko.)

2002 „U tebe je pramen žití“ (Ž 36,6-10)

Car chez toi est la fontaine de la vie

(Materiál CEEC a CEC. Přípravné setkání se konalo v Ottmaringu v Německu.)

2003 „Tento poklad máme však v hliněných nádobách“ (2 K 4,7)

Car nous avons ce trésor dans des vases d'argile

(Materiál církvi v Argentině. Přípravné setkání se konalo v Los Rubios ve Španělsku.)

2004 „Svůj pokoj vám dávám“ (J 14,23-31; J 14,27)

Je vous donne ma paix

(Materiál z Aleppa v Sýrii. Přípravné setkání se konalo v Palermu na Sicílii.)

2005 Kristus – jediný základ církve (1 K 3,1-23)

Le Christ, unique fondement de l'Eglise

(Materiál připraven na Slovensku. Přípravné setkání se konalo v Piešťanech.)

2006 „Kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich“ (Mt 18,20)

Là où deux ou trois se trouvent réunis en mon nom, je suis au milieu d'eux

(Materiál z Irska. Přípravné setkání se konalo v Prosperous, hrabství Kildare.)

2007 „I hluchým dává sluch a němým řeč“ (Mk 7,31-37)

Il fait entendre les sourds et parler les muets

(Materiál z jižní Afriky. Přípravné setkání se konalo ve Faverges ve Francii)

NĚKOLIK KLÍČOVÝCH DAT Z HISTORIE TÝDNE MODLITEB ZA JEDNOTU KŘESŤANŮ

Asi 1740 Ve Skotsku se objevují stoupenci letničního hnutí napojení na Severní Ameriku. Jejich obnovné snahy zahrnovaly modlitby za všechny církve a spolu se všemi církvemi.

1820 Rev. James Haldane Stewart uveřejňuje „Náměty pro Všeobecné společenství křesťanů pro vylití Ducha.“

1840 Rev. Ignatius Spencer, konvertita římskokatolické církve, navrhuje vytvoření „Společenství modlitby za jednotu“.

1867 První Lambethská konference biskupů anglikánské církve v preambuli svého prohlášení podtrhuje důležitost modlitby za jednotu.

1894 Papež Lev XIII. podporuje zavedení Oktávu modliteb za jednotu v období Letnic.

1908 Na popud Rev. Paula Wattsona je zaveden „Oktáv jednoty církví“.

1926 Hnutí Víra a řád začíná vydávat „Podněty k Oktávu modliteb za jednotu křesťanů“.

1935 Abbé Paul Couturier z Francie doporučuje zavedení „Všeobecného týdne modliteb za křesťanskou jednotu“ na obecném základě modliteb za „jednotu, kterou chce Kristus, dosaženou tak, jak On to chce.“

1958 „Unité Chrétienne“ z Lyonu ve Francii a Komise pro víru a řád Světové rady církví začínají spolupracovat na přípravě materiálu pro Týden modliteb.

1964 Papež Pavel VI. a patriarcha Athenagoras I. se společně modlí Ježíšovu modlitbu, „aby všichni byli jedno“ (J 17).

1964 „Dekret o ekumenismu“ II. vatikánského koncilu zdůrazňuje, že modlitba je duší ekumenického hnutí, a vyslovuje se pro slavení Týdne modliteb.

- 1966 Komise pro víru a řád Světové rady církví a Sekretariát pro podporu jednoty křesťanů (později přejmenovaný na Papežskou radu pro jednotu křesťanů) začínají s oficiální přípravou textu pro Týden modliteb.
- 1968 První oficiální použití materiálu Týdne modliteb připraveného Komisí pro víru a řád a Sekretariátem pro podporu jednoty křesťanů (nyní přejmenovaného na Papežskou radu pro jednotu křesťanů).
- 1975 Poprvé je pro Týden modliteb použit jako základní text materiál připravený místní ekumenickou skupinou. Tento první text připravila skupina z Austrálie.
- 1988 Text Týdne modliteb je použit při inaugurační bohoslužbě Křesťanské federace Malajsie, která sdružuje hlavní křesťanské církve v zemi.
- 1996 Text připravený ve spolupráci s YMCA a YWCA.
- 2004 Je dosaženo dohody, že Komise pro víru a řád a Papežská rada pro jednotu křesťanů budou texty pro Týden modliteb za jednotu křesťanů *vydávat a rozšiřovat ve stejném formátu.*